

CODI DE BON GOVERN LOCAL

PREÀMBUL

El Congrés de Poders Locals i Regionals del Consell d'Europa (CPLRE) en les seves Recomanacions nº 60 i 86 aprovades en 1999, pretén inspirar els comportaments de les autoritats locals en relació amb la "ètica política". Per la seva banda el "Codi Europeu de Conducta per a la integritat política dels representants locals electes", aprovat pel CPLRE, aboga per la promoció de codis de conducta per als representants locals com a instruments que permetran crear confiança entre els polítics i els ciutadans, indispensable perquè aquells que hagin d'exercir les seves funcions puguin fer-ho de forma eficient donat que el respecte pel mandat de l'electorat va estretament unit al respecte d'unes normes ètiques. En aquesta direcció insisteix, també, la Conferència de Ministres europeus responsables de les institucions locals i regionals, en ocasió de la declaració sobre la "participació democràtica i l'ètica pública a nivell local i regional". La seva declaració en al sessió de València, 15 i 16 d'octubre de 2007, fent referència a l'Agenda de Budapest i a altres Recomanacions del Consell de Ministres i del Consell d'Europa, ens recorda la utilitat del Manual de Bones Pràctiques sobre l'Ètica Pública en el nivell dels Governos Locals.

Sobre la base de les seves recomanacions i respectant el marc normatiu vigent es considera convenient la redacció d'una sèrie de principis i el disseny d'instruments de govern, que contribueixin a consolidar pautes de comportament dels electes locals en ares a configurar una ètica pública comuna que eviti la mala gestió, desterris possibles actuacions corruptes, i per contra serveixi per generalitzar les bones pràctiques.

El paper dels electes locals en la gestió dels Ajuntaments, essencial per al funcionament del sistema democràtic per la seva proximitat a la ciutadania, ha de ser exercit, en general, amb sentit de la responsabilitat, voluntat de servei a la societat, transparència, eficàcia i dedicació plena a les seves funcions públiques.

No obstant això, en algunes ocasions, el sistema democràtic suporta casos de mala gestió i corrupció, falta de transparència en la gestió i en la relació amb la ciutadania, allunyament dels càrrecs electes de la realitat social, situacions de transfuguisme, connivència amb els interessos privats, absència de camins suficients per al control de la gestió per l'oposició. Encara sent casos excepcionals, aquests fets degraden i perjudiquen a la democràcia i danyen la credibilitat d'Institucions i polítics. Enfront d'aquests fenòmens, l'única resposta possible és la de comprometre's amb el bon funcionament de la democràcia local i aprofundir en ella a través d'una conducta honesta, transparent i oberta a la participació.

La veritat és que els Governos Locals hem estat protagonistes dels canvis del nostre temps i determinants de les transformacions econòmiques i socials per al progrés col·lectiu, el desenvolupament sostenible i la igualtat d'oportunitats al nostre país. Els nostres Ajuntaments han contribuït a l'avanç cap a la igualtat i la justícia social, la consolidació i el desenvolupament de la nostra democràcia, han imaginat noves

formes de participació i l'exercici de les llibertats i drets de ciutadania, han impulsat drets de nova generació, han contribuït activament a la igualtat entre homes i dones, a la lluita contra la violència de gènere, a la igualtat efectiva de tots els ciutadans i ciutadanes, a la cura i atenció de persones dependents, a la creació d'ocupació, a la formació permanent dels treballadors i treballadores, a l'enfortiment de la cohesió social, a la consolidació de l'Estat de Benestar i a la solidaritat i cooperació al desenvolupament.

Hem fet realitat una nova forma de governar, des de la proximitat als ciutadans i ciutadanes, hem enfortit la gestió pública, apostant per uns Ajuntaments moderns i eficaços, amb serveis públics de qualitat. Per tant, considerem l'àmbit local com un espai estratègic de l'acció política i el futur de la democràcia, així com per al desenvolupament dels drets de la ciutadania i una oportunitat per fer realitat els drets socials de nova generació. Amb aquest bagatge, promovem el desenvolupament d'aquest Codi del Bon Govern Local.

Així mateix el Codi podrà servir per complementar la legislació estatal, assegurant l'efectiva realització d'aquells desenvolupaments normatius que les lleis estatals d'aplicació en l'àmbit local remetent als governs locals.

El Codi es conformarà també com un Estatut per als Electes Locals, fent-se ressò d'una de les afirmacions del Codi Europeu quant a que "no es poden imposar obligacions sense que s'ofereixin garanties que permetin als representants locals i regionals electes complir els seus deures.", i en aquest sentit assegurarà la llibertat en l'exercici del mandat i una retribució adequada a les responsabilitats assumides.

En aplicació d'aquestes consideracions contribuirem a la millora dels models de gestió i assegurarem als ciutadans i ciutadanes un bon govern local com a garantia d'igualtat i solidaritat, adquirint un compromís amb l'ètica pública i la qualitat democràtica en l'àmbit de gestió més proper al ciutadà. Es tracta, en fi, d'aprofundir en la configuració democràtica i participativa de les corporacions locals.

L'escenari idoni per dur a terme l'aprovació d'un acord d'aquestes característiques ho constitueix la Federació Espanyola de Municipis i Províncies, en el si de les quals i comptant amb el Consell Territorial s'ha de concretar, debatre i finalment consensuar un text per part de tots els partits polítics representats en la mateixa.

Per això, es fa necessari un acord que en execució d'aquests antecedents reculli com a mínim els següents

PRINCIPIS DEL CODI DEL BON GOVERN LOCAL

- Els electes locals actuarem en l'acompliment de les nostres funcions, d'acord amb la Constitució, els respectius Estatuts d'Autonomia i la resta de l'ordenament jurídic i ajustarem la nostra activitat als principis ètics i de conducta continguts en el present Codi de Bon Govern Local.

- Regiran les nostres actuacions l'eficiència, la modernització de l'Administració i el bon servei a la ciutadania, defensant els interessos generals amb honestedat, objectivitat, imparcialitat, confidencialitat, austeritat i proximitat a la ciutadania.
- Contribuirem a la millora dels models de gestió i assegurarem a la ciutadania un bon Govern Local com a garantia d'igualtat i solidaritat, adquirint un compromís amb l'ètica pública i la qualitat de la democràcia en l'àmbit de gestió més proper a la ciutadania.
- Els representants locals fomentarem la transparència i la democràcia participativa.
- Treballarem a favor de la inclusió social i l'equilibri territorial, entre el Centre i els Barris, apropant els serveis a la ciutadania i distribuint-los en el conjunt del municipi de forma equitativa.
- Respectarem la voluntat de la ciutadania i actuarem amb lleialtat política, comproment-nos a assumir el Codi de conducta política en relació amb el transfuguisme en les Corporacions Locals.
- Respectarem i farem respectar els drets humans, fomentarem els valors cívics, i utilitzarem un to respectuós i deferent en les nostres intervencions tant cap a qualsevol membre de la Corporació com cap a la ciutadania, a la qual facilitarem l'exercici dels seus drets i el compliment de les seves obligacions.
- Els representants electes ens abstindrem d'exercir les nostres funcions o utilitzar les prerrogatives del càrrec per afavorir interessos privats, propis o de terceres persones, prohibint el favoritisme i l'exercici d'autoritat en benefici propi.
- Els electes locals no acceptaran regals que sobrepassin els usos i costums de la simple cortesia per part d'entitats o persones.
- Inclourem entre els principals objectius de les polítiques locals la lluita contra el canvi climàtic, la protecció del medi ambient i l'ordenació racional i sostenible del territori.

MESURES PER MILLORAR LA GESTIÓ I LA QUALITAT DE LA DEMOCRÀCIA LOCAL

Resulta indispensable l'estímul i desenvolupament de totes aquelles mesures que contribueixin a apropar l'administració local al ciutadà i garanteixin la màxima transparència en la gestió i la més àmplia informació. Per aconseguir-ho:

- S'articularen Comissions de Control i Seguiment en la contractació pública per garantir que tant la contractació realitzada per l'Ajuntament com pels seus organismes autònoms i empreses de capital municipal es porti a efecte sota els principis de transparència, legalitat, publicitat i lliure concurrència.
- Crearem mecanismes per possibilitar la formulació de Suggestiments i Reclamacions com a mitjà d'aprofundir en la participació i comunicació amb els veïns.

- El Govern Local mantindrà reunions periòdiques amb l'oposició, per donar compte de les iniciatives i projectes, així com per facilitar els acords i la desitjable governabilitat de l'Administració Local.
- Com a norma general, se celebraran Plens ordinaris almenys de caràcter trimestral, als Ajuntaments amb població menor a 20.000 habitants.
- Es recomanarà la incorporació de l'oposició als Consells d'Administració de les Societats i Empreses Públiques Municipals, i als Patronats de les Fundacions Locals.
- Es regularà la compareixença en comissions informatives dels directius d'organismes, empreses, patronats i serveis municipals.
- Les empreses públiques o amb participació pública aplicaran en la seva gestió codis ètics de conducta i criteris d'estratègia de Responsabilitat Social Empresarial.
- Es publicarà detalladament el procediment de concessió de subvencions i ajudes, amb determinació de la quantia i del beneficiari, i amb màxim nivell de transparència sobre les persones jurídiques sol·licitants i els grups de les quals depenguin.
- Regulació d'una carta de drets dels ciutadans respecte al funcionament dels serveis.
- Impulsar l'aplicació de la Llei d'Accés Electrònic dels Ciutadans a l'Administració, destinant recursos a la utilització de les tecnologies de la informació i el coneixement.
- Els Governos Locals col·laboraran amb les instàncies que defensin els drets de la població donant resposta als seus requeriments i sol·licituds. Igualment adoptaran les mesures adequades per garantir l'eficàcia de les decisions judicials.
- Els diversos Grups Polítics disposaran en dependències municipals d'un despatx o local per reunir-se i rebre visites, posant l'Alcalde/ssa a la seva disposició els mitjans materials i humans que permeti el Pressupost.
- Es garantirà la pluralitat en els mitjans locals d'informació i comunicació afavorint un espai de participació per a l'oposició.
- Promourem el diàleg amb els sectors socials, amb els treballadors de l'administració i les organitzacions sindicals, incentivant el compromís de l'eficiència en la prestació dels serveis públics locals.
- S'afavorirà la celebració anual d'un debat sobre l'Estat del Municipi.

INCOMPATIBILITATS I DECLARACIONS D'ACTIVITATS I BÉNS

- Els representants locals, així com els membres no electes de la Junta de Govern Local, formularan, a l'inici i final del mandat, declaració sobre causes de possible

incompatibilitat i sobre qualsevol activitat que els proporcionï o pugui proporcionar ingressos econòmics.

- Es faran públiques les declaracions de béns, d'activitats i causes de possible incompatibilitat, dels càrrecs públics electes, directius i personal de confiança de les institucions, conforme als models que seran aprovats pels Plens.
- Es traslladaran al Registre de béns i interessos els canvis patrimonials o d'activitats que tinguin lloc al llarg de la Legislatura, en el termini de dos mesos des que es produeixin.
- Es publicaran les retribucions íntegres, així com les compensacions econòmiques que percebin per la representació exercida amb motiu del seu càrrec, dels càrrecs públics electes, dels directius i personal de confiança de les institucions.

RETRIBUCIONS ECONÒMIQUES DELS ELECTES

- Des del respecte a l'autonomia local, les retribucions dels electes dels Governos Locals han de respondre a criteris objectius tals com la població, el pressupost o la situació financera municipal.
- Igualment haurà d'establir-se una relació de Regidors de govern i oposició amb retribució i dedicació plena en funció dels mateixos criteris.
- Es recomana la dedicació exclusiva dels alcaldes i alcaldesses dels Municipis de més de dos mil habitants.
- Les quanties retributives es fixaran partint d'uns barems que utilitzaran, com a límits i criteris comparatius, el règim retributiu de càrrecs públics d'altres institucions i/o funcionaris públics que exerceixin càrrecs de similar responsabilitat ja sigui en l'àmbit local, estatal o autonòmic.
- Les remuneracions dels càrrecs electes seran publicades per a coneixement de la ciutadania.
- Els electes locals actuaran d'acord amb criteris d'austeritat i prudència en la seva política de despeses.
- Les Federacions Territorials de Municipis recomanaran les quanties retributives d'aplicació al seu territori respectiu.
- Promourem la creació d'un fons en les CCAA a l'efecte de garantir les retribucions dels electes locals en Ajuntaments de menys de 5.000 habitants.

MESURES DE DEMOCRÀCIA PARTICIPATIVA

- La democràcia representativa i la democràcia participativa no són alternatives contraposades, sinó que es complementen i reforcen la una a l'altra. D'altra banda,

un moviment associatiu sòlid i una societat participativa i ben estructurada resulten imprescindibles per a l'aprofundiment de la democràcia local.

- Es fomentarà una Administració relacional, dialogant, que impliqui i consulti a la ciutadania i als diferents agents econòmics, socials i culturals, facilitant els camins i els mitjans necessaris.
- Es crearan instruments concrets com el Consell del Municipi, grups de treball entorn de projectes determinats, tallers de reflexió ciutadana, camins per a la preparació dels Pressupostos Participatius, el Consell Econòmic i Social i els Consells Assessors sectorials. Així mateix es recollirà en la normativa d'organització l'anomenada iniciativa popular.
- El Govern local educarà per a la participació ciutadana, dissenyant plans de formació adequats per fomentar l'associacionisme i el voluntariat cívic.
- S'articularen fórmules de participació respecte a diferents col·lectius, prestant atenció diferenciada a la participació dels nens i nenes amb l'impuls de Consells de la Infància, i la mateixa o altres fórmules per a joves, persones majors, i immigrants.
- Assegurarem el dret a la informació entre la ciutadania i els representants locals, aprofitant al màxim les tecnologies de la informació, a la utilització de la qual es contribuirà decididament.
- Desenvoluparem fórmules diverses d'avaluació ciutadana de la gestió local. Per afavorir aquesta avaluació, es donarà de forma regular del grau de compliment dels objectius de la gestió i del nivell d'execució pressupostària.

MECANISMES PER A LA SEVA APROVACIÓ, DIFUSIÓ I COMPLIMENT

- El Codi ha estat debatut pels diferents partits polítics representats en la Federació Espanyola de Municipis i Províncies, sotmès a posterior aprovació per la seva Comissió Executiva, i a partir de la signatura queda obert a la ratificació individualitzada de tots els Governos Locals que desitgin adherir-se a aquest compromís.
- Els Ajuntaments signataris, fent ús de l'autonomia local, incorporaran al seu ordenament, a través dels seus Reglaments Orgànics i altres normes de funcionament específiques, els principis i normes continguts en aquest Codi.
- Els Ajuntaments que ratifiquin aquest Codi informaran de la seva existència i contingut a la ciutadania, ho esmentaran en els fonaments dels seus acords i actes locals i vetllaran pel seu compliment.
- En el si de la FEMP es crearà un Observatori d'avaluació de qualitat democràtica encarregat de valorar l'aplicació del Codi.